

Preteaching en extra uitdaging

Preteaching

Voor kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, moet je *niet* het niveau verlagen. Je moet ze juist tijdelijke, adaptieve hulp geven op het niveau van het kind ('Steigertjes' of wel scaffolding). Zeker bij tekstbegrip is dit een zeer effectieve vorm van ondersteuning.

Preteaching vraagt altijd iets extra's van de school en/of de leerkrachten, maar ook van de betreffende leerling(en):

- Er moet nagedacht worden wie de preteaching gaat geven. Is dat de eigen leerkracht, een ib'er of een gespecialiseerde leerkracht? Bovendien vergt preteaching extra tijd voor de uitvoering, maar ook voor de voorbereiding.
- Er moet nagedacht worden op welk moment de preteaching wordt gegeven en wat het kind dan zal missen van een reguliere les.

Richt de preteaching zo in dat een kind daar ook daadwerkelijk van profiteert: onderscheid de verschillende ondersteuningsbehoeften.

Woordenschat

Ons advies is om géén preteaching aan te bieden bij de lessen woordenschat, maar wel te differentiëren naar instructiebehoefte, bijvoorbeeld in de vorm van verlengde instructie. Het domein woordenschat wordt in het Nederlandse onderwijs vaak instrumenteel benaderd, wat het plezier in taal niet bevordert. In *Staal 2* daarentegen worden doelwoorden worden nooit geïsoleerd aangeboden, maar altijd in een betekenisvolle context.

Staal streeft ernaar kinderen enthousiast te maken voor taal en zo te werken aan taalvaardigheid. Dat doen we onder meer door verrassende thema's aan te bieden die de nieuwsgierigheid van kinderen prikkelen. Het raadsel van de *grej van Staal* trekt de kinderen het thema in. Als de kinderen thuis vertellen over de grej, een van de pijlers van het concept, zullen de kinderen de woordenschat nodig hebben die in het thema wordt aangeboden. Woordenschat is geen doel, maar

een middel: het toepassen van de verworven doelwoorden binnen spreken en luisteren, lezen en schrijven van teksten.

Een andere manier om kinderen te stimuleren zijn de vele spellen in *Staal*. Gebruik de woordenschatactiviteiten om woordbetekenis op speelse wijze te consolideren. Er zijn hiervoor vaste momenten in het thema gereserveerd, maar je kunt deze desgewenst op elk moment inzetten, bijvoorbeeld als energizer of wanneer je nog vijf minuten over hebt aan het eind van de schooldag.

Activeer de kinderen bovendien door sámen de woordclusters in te vullen. Laat ze de doelwoorden onderstrepen als ze die in het magazine tegenkomen en de woordmuur aanvullen met eigen (uitbreidings)woorden, tekeningen of woorden uit de thuistaal.

Tekstbegrip

Rijke teksten zijn voor alle kinderen belangrijk, juist ook voor minder taalvaardige lezers. Omdat de tekstgerichte opdrachten vooral een beroep doen op de hogere denkvaardigheden, kunnen alle kinderen hier op hun eigen manier mee aan de slag. Zo stimuleert de les tekstbegrip de denkvaardigheden bij elk kind. Kinderen die moeite hebben met lezen kun je als volgt indelen:

- type 1: kinderen met een vertraagde technische leesontwikkeling
- type 2: kinderen met een geringe woordenschat en achtergrondkennis
- type 3: kinderen met geringe begripsvaardigheden
- type 4: kinderen met een combinatie van eerdergenoemde aspecten

Om uit te zoeken onder welke type een kind valt, kun je het observatieformulier tekstbegrip gebruiken.

Voor lezers van type 1 en 2 mogen de technische leesvaardigheid en woordenschat geen beperking opleveren. Lees daarom voorafgaand aan de les de tekst met deze kinderen al een keer door en semantiseer de cruciale woorden. Lukt het niet om daar een leerkracht voor vrij te roosteren, dan kun je de tekst ook laten voorlezen door een ander kind of door tekst-naar-spraaksoftware. Dat helpt vooral de kinderen van type 1. Bij kinderen van type 2 kun je vooral inzetten op het extra

oefenen van de doelwoorden. De oefensoftware kan hierbij helpen.

Voor kinderen van type 3 is het belangrijk om veel te modelen. Het al bespreken van de tekst, het doornemen van de cruciale woorden en het eventueel semantiseren daarvan geeft kinderen steun. Ook het maken van enkele opdrachten kan de kinderen zelfvertrouwen geven, zeker als ze merken dat ze daardoor beter kunnen participeren in de les en een antwoord kunnen geven. Daarom is het voor deze kinderen ook niet saai om de les een tweede keer te maken.

Voor lezers van type 4 gelden alle hierboven genoemde aanpakken

Extra uitdaging

Ook als kinderen aan het begin van een thema (bijna) alle doelwoorden al kennen, biedt Staal nog veel mogelijkheden om ze in woordenschat en taalvaardigheid te laten groeien.

Stimuleer deze groep sterk taalvaardige kinderen in de eerste plaats om de pluslessen te maken. Laat ze daarnaast hun woordenschat verdiepen en verbreden, bijvoorbeeld door ze actief te laten zoeken naar tegenstellingen, synoniemen of aangrenzende woorden. Vul hiermee de woordmuur aan.

Moedig de kinderen ook aan om meer uit hun eindproduct te halen. Hebben ze alle roze post-its uit de Staalstudio gebruikt? Kunnen ze nog extra doelwoorden of figuurlijk taalgebruik toevoegen? Stel hogere eisen aan hun

eindproduct, gericht op opbouw (logische volgorde, overgangen, relaties in de tekst, gebruik van voeg- en verbindingswoorden), formulering (formeel dan wel informeel taalgebruik passend bij de tekstsoort) en inhoud (informatierijk en tekstverzorging, waaronder leesbaarheid en verstaanbaarheid).

Enthousiasmeer daarnaast de kinderen om (één van) de boeken te lezen die in de lessen tekstbegrip en de rubriek *Lekker lezen* worden aangeboden. Zo krijgen ze nog meer kennis over het onderwerp en komen ze in aanraking met nieuwe woorden, waarmee ze hun woordenschat uit kunnen breiden.